Agenda - Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Lleoliad:

Hybrid - Ystafell Bwyllgora 5 Tŷ Hywel a fideogynadledda drwy Zoom

Dyddiad: Dydd Mercher, 11 Hydref 2023

Amser: 10.25

I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:

Lara Date

Clerc y Pwyllgor

0300 200 6565

SeneddEconomi@senedd.cymru

Rhag-gyfarfod preifat (09.15-09.30)

Preifat (09.30-10.10)

1 Briff technegol: Prif Swyddog Milfeddygol

(09.30-10.10) (Tudalennau 1 - 5)

Dr Richard Irvine, Prif Swyddog Milfeddygol Cymru, Llywodraeth Cymru

Dogfennau atodol:

Briff Ymchwil

Egwyl (10.10-10.25)

Cyfarfod cyhoeddus (10.25-12.10)

2 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

(10.25)

Senedd Cymru
Welsh Parliament

3 Papurau i'w nodi

(10.25)

3.1 Cyfarfod o’r Grŵp Rhyngweinidogol ar Fasnach ar 7 Medi 2023

(Tudalen 6)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Weinidog yr Economi - 25 Medi 2023

3.2 Cyllideb ddrafft 2024-25: Papurau tystiolaeth

(Tudalennau 7 - 8)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Gadeirydd y Pwyllgor Cyllid at y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol - 22 Medi 2023

3.3 Cytundebau masnach

(Tudalen 9)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan Weinidog yr Economi - 27 Medi 2023

3.4 Y Bil Ffyniant Bro ac Adfywio: Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol (Rhif 4)

(Tudalennau 10 - 11)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Cadeirydd at y Gweinidog Newid Hinsawdd - 2 Hydref 2023

3.5 Strategaeth Bwyd Cymunedol Llywodraeth Cymru

(Tudalennau 12 - 13)

Dogfennau atodol:

Llythyr gan y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a’r Trefnydd - 3 Hydref 2023

4 Fframwaith Windsor

(10.25-10.55) (Tudalennau 14 - 39)

Katy Hayward, Athro Cymdeithaseg Wleidyddol, Prifysgol Queens Belfast
Andrew Potter, Athro Trafnidiaeth a Logisteg, Prifysgol Caerdydd

Dogfennau atodol:
Papur tystiolaeth - Yr Athro Katy Hayward [Saesneg yn unig]
Papur tystiolaeth - Yr Athro Andrew Potter [Saesneg yn unig]
Papur tystiolaeth - Horticultural Trades Association (HTA) [Saesneg yn unig]
Briff Ymchwil

Egwyl (10.55-11.00)

5 Gweinidog yr Economi: Safleoedd Rheolaethau'r Ffin yng Nghymru; a Dyfodol Dur Cymru

(11.00-12.10) (Tudalennau 40 - 47)

Vaughan Gething AS, Gweinidog yr Economi, Llywodraeth Cymru
Dickie Davis, Dirprwy Gyfarwyddwr, Prosiectau Arbennig ac Adeiladu, Llywodraeth Cymru
Helen John, Dirprwy Gyfarwyddwr, Rhaglen Rheoli Ffiniau, Llywodraeth Cymru
Claire McDonald, Dirprwy Gyfarwyddwr, Polisi Economaidd, Llywodraeth Cymru
Peter Ryland, Prif Weithredwr, Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru, Llywodraeth Cymru

Dogfennau atodol:
Papur tystiolaeth - Llywodraeth Cymru

6 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42(ix) i benderfynu gwahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod

(12.10)

Preifat (12.10–12.20)

7 Trafod y dystiolaeth yn dilyn y cyfarfod

(12.10–12.20)

Eitem 1

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Minister for Economy

Paul Davies AS
Cadeirydd Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

SeneddEconomy@senedd.cymru

Huw Irranca-Davies AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

SeneddLJC@senedd.cymru

25 Medi 2023

Annwyl Paul, Huw

Rwy'n ysgrifennu yn unol â'r cytundeb cysylltiadau rhyngsefydliadol i roi gwybod ichi fy mod wedi bod yng nghyfarfod y Grŵp Rhyngweinidogol ar Fasnach ddydd Iau 7 Medi.

Roedd Nigel Huddleston, y Gweinidog Gwladol yn yr Adran Busnes a Masnach; Richard Lochhead, y Gweinidog Busnesau Bach, Masnach ac Arloesi yn Llywodraeth yr Alban, a Gweinidogion o Swyddfeydd Cymru a Gogledd Iwerddon yn bresennol.

Buom yn trafod yr wybodaeth ddiweddaraf am y trafodaethau ar Gytundeb Masnach Rydd India a Chanada, yn ogystal â'r datblygiadau diweddaraf o ran aelodaeth y DU o Bartneriaeth Gynhwysfawr a Blaengar y Môr Tawel. Bydd cyd-hysbyiad am y cyfarfod yn cael ei gyhoeddi maes o law.

Byddaf yn ysgrifennu atoch eto i roi gwybod ichi am ddyddiad y cyfarfod nesaf.

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Minister for Economy

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
YPCCGB@llyw.cymru PSCGMET@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn y Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth Gymraeg sy'n dod i law yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Senedd Cymru
Y Pwyllgor Cyllid
—
Welsh Parliament
Finance Committee

Eitem 3.2

Rebecca Evans AS,

Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol

22 Medi 2023

Annwyl Rebecca,

Papurau tystiolaeth i gefnogi Cyllideb Ddrafft 2024-25

Diolch yn fawr am eich llythyr ar 8 Medi.

Rwy'n ddiolchgar am y modd adeiladol yr ydych wedi ymgysylltu â'r Pwyllgor Cyllid ynghylch ffyrdd y gellir gwella tystiolaeth ysgrifenedig weinidogol ar gynigion Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru, gyda'r nod o fynd i'r afael â'r materion a nodwyd yn fy llythyr ar 23 Mehefin.

Rwy'n croesawu eich bwriad i gadarnhau pryd y bydd Gweinidogion yn darparu eu papurau tystiolaeth i bwyllgorau'r Senedd cyn cylch cyllideb 2024-25. Rwyf hefyd yn ddiolchgar y bydd Pwyllgorau'r Senedd yn cael cynnig briff technegol ar y Gyllideb Ddrafft.

O ran eich cais am arwydd clir gan y Pwyllgor Cyllid ynghylch yr hyn fyddai'n cael ei ystyried yn hanfodol i'w gynnwys mewn papurau tystiolaeth weinidogol, ni fyddai'n briodol i mi ddarparu un rhestr o gynigion heb ymgynghori â Chadeiryddion y Pwyllgorau yn gyntaf.

Er fy mod yn gweld manteision o ran datblygu templed lefel uchel ar gyfer papurau tystiolaeth, ac er fy mod yn cefnogi cydweithredu rhwng pwyllgorau i osgoi dyblygu a gorgyffwrdd mewn meysydd ffocws yn ystod craffu ar y gyllideb,

Senedd Cymru
Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN
SeneddCyllid@senedd.cymru
0300 200 6565

Welsh Parliament
Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN
SeneddFinance@senedd.wales
0300 200 6565

gall fod yn anodd cyflawni dull cyson yn ymarferol, o gofio ei bod yn naturiol y bydd gan bwyllgorau flaenoriaethau a meysydd ffocws gwahanol.

Hoffwn hefyd warchod rhag datblygu templed a allai feithrin dull rhagnodol o ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig, a allai wanhau'r wybodaeth sydd ar gael i bwyllgorau unigol yn y pen draw wrth iddynt geisio dwyn penderfyniadau gwariant gweinidogol i gyfrif.

Mae'r anawsterau y mae Gweinidogion yn eu hwynebu wrth ddarparu manylion penodol ar gyfer pwyllgorau sy'n ymwneud â phob MEG yn ystod cyllideb 2024-25 yn enghraifft o hyn. Er fy mod yn cydnabod yr heriau a ddaw yn sgil amserlen cyllideb eleni, ni ddylai hyn rwystro Pwyllgorau rhag gofyn am wybodaeth fanwl yn ymwneud â phortffolios unigol gan fod hyn yn hanfodol i lywio sesiynau tystiolaeth cyhoeddus gyda Gweinidogion, yn enwedig pan fo'r amser i ymgynghori â rhanddeiliaid wedi'i gyfyngu.

Felly, rwy'n barod i archwilio ffyrdd y gellid datblygu templed, er fy mod hefyd yn cydnabod y gallai gymryd amser i sicrhau consensws ar y mater hwn a'i bod yn annhebygol y cytunir ar unrhyw newidiadau ar gyfer cylch y gyllideb sydd i ddod.

Rwy'n anfon copi o'r ymateb hwn i holl bwyllgorau'r Senedd sydd â diddordeb mewn craffu ar y gyllideb er mwyn hwyluso trafodaethau pellach, a byddaf yn codi'r mater hwn yng nghyfarfod nesaf Fforwm y Cadeiryddion ar 23 Hydref.

Yn gywir

Peredur Owen Griffiths AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Minister for Economy

Paul Davies AS
Cadeirydd Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd,
CF99 1SN

SeneddEconomy@senedd.cymru

27 Medi 2023

Annwyl Paul,

Diolch am eich llythyr, dyddiedig 19 Medi, yn gofyn am gopi o safbwynt Llywodraeth Cymru ynghylch y goblygiadau i Gymru yn sgil aelodaeth y DU o Bartneriaeth Gynhwysfawr a Blaengar y Môr Tawel.

Gallaf gadarnhau bod fy swyddogion yn cwblhau'r adroddiad ar hyn o bryd, ac y byddwn yn ei gyhoeddi ym mis Hydref. Byddaf yn sicrhau, yn yr un modd â'r adroddiadau ar Awstralia a Seland Newydd, fod y pwyllgor yn cael copi o'r adroddiad cyn iddo gael ei gyhoeddi.

Byddai fy swyddogion hefyd yn fodlon cynnal sesiwn friffio anffurfiol ar yr adroddiad, a'n safbwynt ynghylch y cytundeb i unrhyw aelodau â diddordeb petai hynny o ddefnydd i'r pwyllgor.

Yn gywir,

Vaughan Gething AS/MS
Gweinidog yr Economi
Minister for Economy

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Eitem 3.4

Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig
—
Economy, Trade, and Rural Affairs Committee

Senedd Cymru
Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN
SeneddEconomi@senedd.cymru
senedd.cymru/SeneddEconomi
0300 200 6565
—
Welsh Parliament
Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN
SeneddEconomy@senedd.wales
senedd.wales/SeneddEconomy
0300 200 6565

Julie James AS
Y Gweinidog Newid Hinsawdd

2 Hydref 2023

Y Bil Ffyniant Bro ac Adfywio: Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol (Rhif 4)

Annwyl Weinidog,

Yn ei gyfarfod ar 28 Medi, trafododd y Pwyllgor y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol (Memorandwm Atodol) (Rhif 4) ar y Bil Ffyniant Bro ac Adfywio. Y mae eisoes wedi cyflwyno adroddiad ar y Memorandwm a'r Memorandwm Atodol cyntaf ar gyfer Bil.

Nid yw'r Pwyllgor yn bwriadu cyflwyno adroddiad ar y Memorandwm Atodol diweddaraf, ond cytunodd i ysgrifennu atoch i ofyn i chi egluro rhai pwyntiau cyn y dyddiad cau ar gyfer cyflwyno adroddiad, sef 13 Hydref:

- Mae paragraffau 93 – 103 o'r Memorandwm Atodol (Rhif 4) yn nodi safbwynt Llywodraeth Cymru ar y gwelliannau a gynigiwyd i Ran 1 o'r Bil - Cenadaethau Ffyniant Bro. Ym mharagraff 111, rydych yn dweud eich bod o'r farn bod y gwelliannau a gyflwynwyd gan Lywodraeth y DU ar 4 Gorffennaf 2023 i Ran 1 o'r Bil yn gwella'r sefyllfa a nodwyd yn y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol diwygiedig gwreiddiol ar gyfer y Bil hwn, a osodwyd ar 25 Tachwedd, i'r graddau eich bod yn awr yn argymell bod y Senedd yn rhoi ei chydsyniad i'r Bil. Yn y Memorandwm diwygiedig hwnnw, argymhellwyd na ddylid rhoi cydsyniad i Ran 1 o'r Bil. Ym mharagraffau 97 a 98 o'r Memorandwm Atodol (Rhif 4), rydych yn manylu ar y pryderon sy'n parhau mewn perthynas â Rhan 1 o'r Bil, a nodir y pryderon hefyd ym mharagraff 111. Byddai'n ddefnyddiol felly cael rhagor o wybodaeth er mwyn deall sut

Senedd Cymru
Welsh Parliament

mae’r sefyllfa wedi gwella yn eich barn chi, a rhagor o wybodaeth am y pryderon sy'n parhau mewn perthynas â Rhan 1, yn enwedig o ystyried eich bod yn awr yn argymell y dylid rhoi cydsyniad.

- Byddai hefyd yn ddefnyddiol gwybod pam y gosodwyd y Memorandwm Atodol (Rhif 4) dros fis ar ôl i'r gwelliannau gael eu cyflwyno;
- A allwch chi gadarnhau a gyflwynwyd unrhyw welliannau eraill sydd wedi dileu cymalau yr oedd angen i’r Senedd roi cydsyniad iddynt yn flaenorol; ac yn olaf,
- A allwch chi gadarnhau a yw Llywodraeth y DU o’r farn bod angen i’r Senedd roi cydsyniad i’r cymalau a’r atodlenni fel y’u diwygiwyd neu a fewnosodwyd gan y gwelliannau a nodwyd ym Memorandwm Atodol (Rhif 4).

Edrychaf ymlaen at gael eich ymateb i’r pwyntiau hyn cyn gynted â phosibl, a chyn y dyddiad cau ar gyfer cyflwyno adroddiad.

Cofion cynnes,

Paul Davies AS
Cadeirydd: Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg

Lesley Griffiths AS/MS
Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs and North Wales, and Trefnydd

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref: LG/PO327/2023

Paul Davies AS
Cadeirydd,
Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig
Senedd Cymru

SeneddEconomy@senedd.cymru

3 Hydref 2023

Annwyl Paul,

Yn dilyn fy llythyr ar 5 Gorffennaf yn ymateb i argymhellion ETRAC, pe bai Bil Bwyd (Cymru) yn methu, roeddwn yn credu y byddai'n ddefnyddiol rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i chi am y gwaith a wnaed dros yr haf a'r camau nesaf.

Wedi i'r Prif Weinidog gadeirio fforwm traws-bortffolio Llywodraeth Cymru ar 13 Mehefin, mae fy swyddogion wedi arwain ymarfer trawslywodraethol i baratoi ar gyfer cyhoeddi dogfen fer yn yr hydref ynghylch polisïau sy'n ymwneud â bwyd. Mae'r gwaith bellach yn mynd yn ei flaen i ddylunio ac ysgrifennu'r ddogfen. Bydd yn gryno, yn cael ei gyhoeddi ar-lein gyda hyperddolenni at y polisïau a'r gweithgareddau sydd ynddo, ac yn cynnwys astudiaethau achos. Gyda'i gilydd, bydd yn cyflwyno agenda strategol Llywodraeth Cymru ar gyfer materion bwyd. Rwy'n hyderus y bydd yn helpu rhanddeiliaid i ddeall sut mae Llywodraeth Cymru yn mynd i'r afael â'r heriau a'r cyfleoedd cymhleth a rhyng-gysylltiedig y mae bwyd yn eu cynnig. Rwy'n bwriadu cyhoeddi adroddiad yn amlinellu'r sefyllfa ddiweddaraf ar ddiwedd y flwyddyn.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn y Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae fy swyddogion hefyd wedi gwneud cynnydd wrth ddatblygu'r Strategaeth Bwyd Cymunedol. Mae ymarfer ymgysylltu pwysig â rhanddeiliaid wedi'i gwblhau a'i gyhoeddi. Mae'r ymarfer ymgysylltu wedi rhoi adborth gwerthfawr ar faterion a nodwyd mewn gwaith polisi hyd yma ac wedi cyfrannu at asesiad Llywodraeth Cymru o faterion ac opsiynau polisi. Mae'r ymarfer trawslywodraethol y cyfeiriais ato hefyd wedi nodi rhai cyfleoedd posibl o ran polisi. Yn ystod tymor yr hydref, bydd fy swyddogion yn parhau i ddatblygu'r gwaith a byddaf yn trafod ymhellach gyda Cefin Campbell AS, yr Aelod Dynodedig ar gyfer y rhan hwn o'r Cytundeb Cydweithio. Wrth aros am ganlyniad y trafodaethau hynny, a gwaith datblygu polisi ac ymgysylltu pellach o'n blaenau, rwy'n bwriadu cyhoeddi'r Strategaeth Bwyd Cymunedol yn 2014.

Derbyniodd Llywodraeth Cymru, mewn egwyddor, Argymhelliad 8 eich Adroddiad a oedd yn cynnwys sefydlu bwrdd polisi bwyd mewnol neu weithio gyda Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae fy Nghyfarwyddwr Materion Gwledig bellach yn cadeirio fforwm traws-bortffolio o uwch swyddogion ynghylch materion bwyd, trefniant a fydd yn parhau fel modd i gynorthwyo gyda datblygu polisi at y dyfodol.

Rwyf yn anfon copi o'r llythyr hwn at Cefin Campbell AS.

Yn gywir,

Lesley Griffiths AS/MS
Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs and North Wales, and Trefnydd

Cc:
Cefin Campbell MS

Economy, Trade, and Rural Affairs Committee, Senedd Cymru

Written Evidence from Prof. Katy Hayward, Queen's University Belfast

September 2023

Thank you for inviting the submission of evidence from me on the subject of the Windsor Framework. I will focus my concise written comments on the Windsor Framework with a particular focus on the movement of goods and what might otherwise be missed. I am submitting this evidence just before the first of the new green lanes comes into effect; in the oral evidence session I will be able to provide an update on how the roll-out has occurred.

The Windsor Framework brings easements to the Protocol on Ireland/Northern Ireland as it was originally intended. However because the Protocol was only partially implemented, with grace periods being extended for the most complicated of border-related processes, the expectation is that the roll-out of the first of the 'green lane' schemes under the Windsor Framework from 1st October, followed by further phases of implementation may result in some new friction.

The **timetable** for the Windsor Framework implementation (Appendix 1) together with that for the Border Target Operating Model (BTOM) (Appendix 2) help us identify several key moments that need to be prepared for: 1st October 2023 (roll out of the Retail green lane); 1st January 2024 (introduction of Export Health Certificates for median-risk SPS products from EU to GB);[i] 30th April (border checks for EU SPS goods and pre-notification for median-risk SPS goods)[ii]; 1st October 2024 (roll-out of the UKMIS green lane plus parcels). The good news is twofold. First, that there is a different timetable for Welsh ports (see below). Secondly, that communication and coordination from UK officials is clearer and more detailed than was the case for 1st January 2021 with the Protocol and TCA roll-out. The fact that both the BTOM and the Windsor Framework are to be implemented in clearly-defined phases helps preparation by businesses across their supply chain, and thus more efficiency in addressing potential problems.

There is still some confusion about what the Windsor Framework does and doesn't facilitate in terms of movement of goods. In order to use the **green lane**, a business has to be registered with one or other of two schemes: the NI Retail Movement Scheme (NIRMS) and the UK Internal Market Scheme (UKIMS). The NIRMS relates to agri-food and is intended primarily to ease the procedures for supermarkets to enter NI from GB. The UKIMS is for other types of trade into NI. Goods entering NI through either green lane still have to comply with the bulk of the EU legislation that applies in NI under the Windsor Framework (they are exempt from only about a fifth of the 300 rules that apply in NI). The green lane enabled by NIRMS will primarily be used by the large supermarkets - the type of business campaigning from the start for recognition that they are 'dead-end hosts'. They will benefit most from the easements under the NIRMS, for example only needing one certificate per load etc.

Going through the green lane doesn't wholly remove the need to meet EU standards but it simplifies and eases the paperwork associated with proving compliance. The flexibilities under the Windsor Framework are based on managing risk in different ways. On the one hand, it is about the **information** that authorities have on the businesses using the green lane. For example, there is a slight increase in information required of businesses when registering under the UKIMS, even if previously registered on the UK Trader Scheme (UKTS). This is in part because of the widening scope of the Scheme to include GB-based businesses, and thus the increased risk of non-compliance. It is also because the Windsor Framework flexibilities are based on access to data, so authorities need to be able to have access to more data from the authorised traders. Secondly, information is being given to consumers. The labelling 'Not for EU'

being put on the product/shelves of goods moved under the NIRMS is intended to help reduce the likelihood of those products ending up in the EU. More weighty safeguards are used where the risk is higher, e.g. of a whole lorry load of green lane goods crossing the EU border. Hence official seals need to be applied each such load under the NIRMS green lane.

Early signs are that, outside retail, many NI-based businesses are clear that they will continue to bring in goods through the **red lane**. This is because they want to maintain reputation vis-à-vis the EU and thus be assured of continued access to it (whereas use of the green lane implies that they are bringing in goods that should not have access to it).

What are the implications for Wales and the UK Internal Market?

UKIMA: NI firms have to continue to meet EU standards in production of their goods. There is no dual regulatory regime for them. Even if NI firms sell into GB they have to meet EU standards. The upshot potentially has an impact on NI competitiveness in rUK. In that sense, the WF sees NI more affected by the **UK Internal Market Act** than before, i.e. not being able to discriminate against rUK goods and so cheaper GB food could be potentially sold in NI supermarkets while NI food in GB could potentially be at a higher price. There has been speculation that the UK Government may bring forward secondary legislation to amend the UK Internal Market Act as part of efforts to encourage the Democratic Unionist Party back into power-sharing. This may well have implications for all-GB, e.g. in terms of preventing discrimination of NI goods in GB, but as yet it remains in the realm of speculation.

Unfettered Access: A concern about competitiveness for NI agrifood has been the wide-open definition of NI **qualifying goods** for unfettered access (which in practice allows ROI and other EU goods to benefit from that easy access to GB), i.e. all goods in free circulation in NI. This practice has no doubt affected the decline in the flow into Welsh Ports from Ireland.[iii] There will be a change to this as a result of the new definition of 'qualifying goods' for such unfettered access. This is to try and restrict that benefit to businesses established in NI. This may help reduce the incentives for entering GB via NI ports (to Cairnryan, Liverpool) rather than Welsh ones. That said, work on building a Border Control Post at Cairnryan is currently stalled so it may well be still easier for ROI goods to enter GB via that route than further down the Irish Sea.

For movement of NI goods into GB via ROI - previously a preferred route - another problem for Welsh ports has been that goods have had to complete an electronic import customs declaration to do so. If the NI goods qualify for unfettered access they will no longer have to do that, although they will still have to use the Goods Vehicle Movement Scheme. This may well encourage use of that 'Irish landbridge' route to GB too.

Labelling: The roll out of GB-wide labelling on products 'not for sale in the EU' is something that has been objected to by business as costly. Minister James Cleverly has admitted that the decision to do so is a 'philosophical' one rather than a practical one, i.e. it comes in response to unionist concerns. The labelling will be on agri-food goods for companies that are using the Retail Movement Scheme to bring products into NI. As the labelling will apply to a widening range of products, and applied to individual items, over the course of the next two years, it is possible to conceive of some objections to this both on the basis of cost and principle coming from Scotland and Wales in particular.

BTOM: The complexity of the situation for goods entering GB from the island of Ireland is recognised in the fact that the BTOM timetable contains a slightly extended timeframe for '**west coast GB ports'**. This means that the requirement of pre-notification of SPS goods entering GB into Welsh ports won't kick in until 31st January 2024 and the introduction of border checks on SPS products and Safety & Security declarations on goods entering GB is postponed until 31st October 2024 - according to the current BTOM timetable at least.

Appendix 1. Timeline for the trade dimensions of the Windsor Framework's implementation

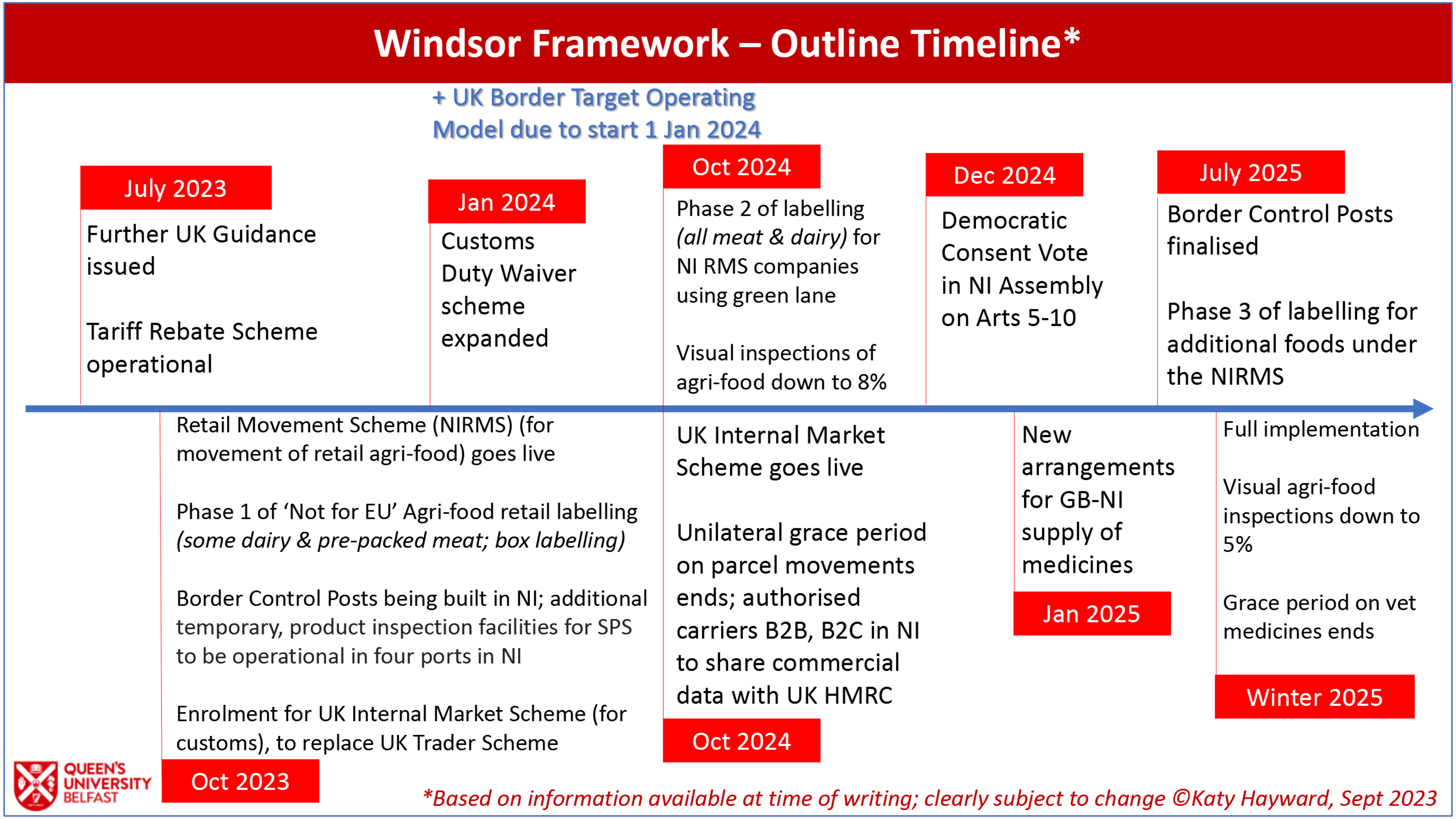

Appendix 2. UK BTOM Timeline (issued August 2023)

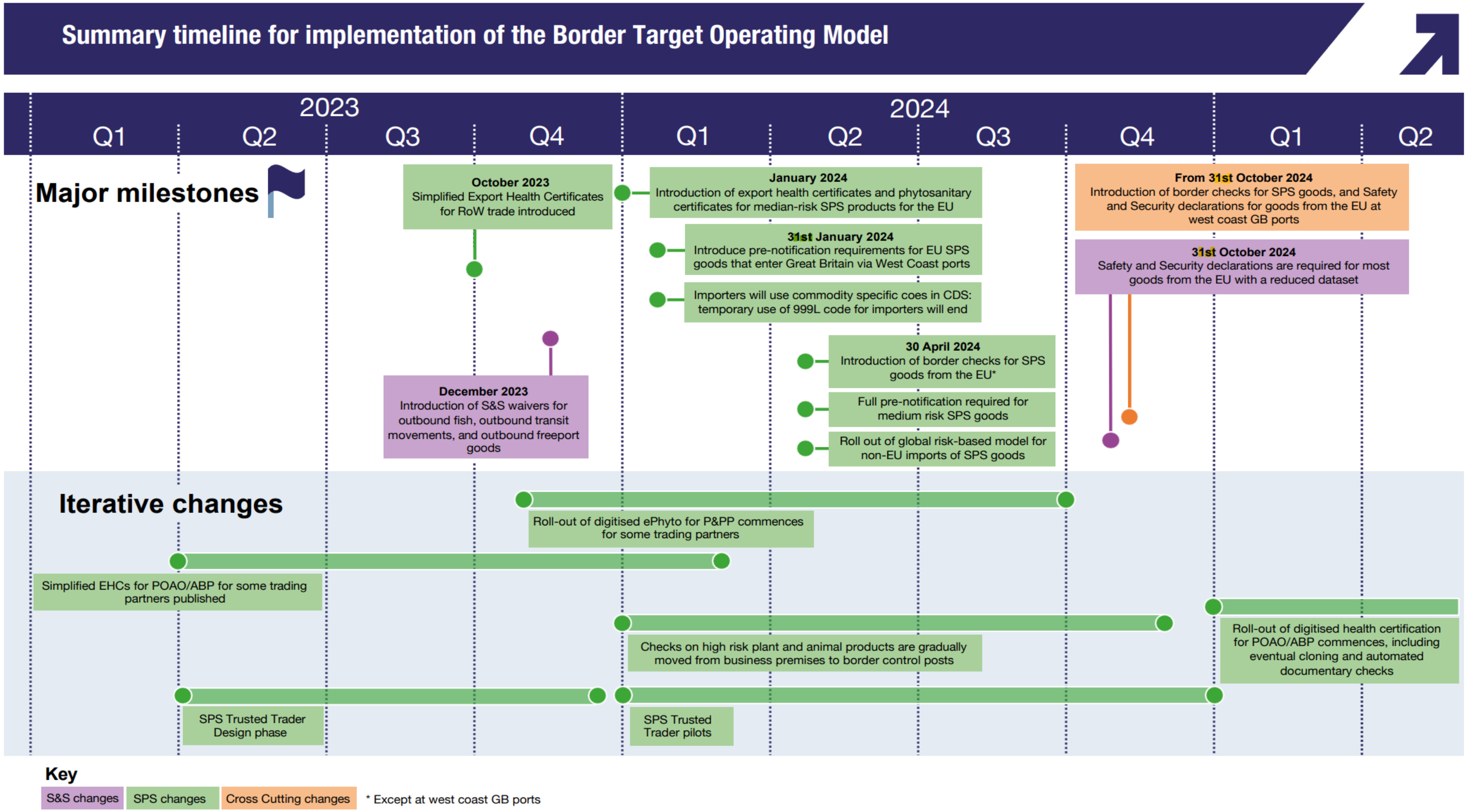

Summary timeline for implementation of the Border Target Operating Model

---

i Currently just for high-risk SPS products.

ii Currently checks on SPS products take place away from the border, at business premises.

iii Irish Maritime Development Office (2022) United Traffic Report, Q3, 2022, see: https://www.imdo.ie/Home/sites/default/files/IMDOFiles/IMDO%20Q3%202022%20Unitised%20Traffic%20Report..pdf

Evidence for Economy, Trade and Rural Affairs Committee
Professor Andrew Potter

Impact of Brexit on trade flows through Welsh Ports

The impact of Brexit on Welsh ports can be seen through the quarterly statistics produced by the Department for Transport. While there was some variability during the period around January 2021 as businesses prepared for the end of the transition agreement, there is now sufficient data to highlight some key trends in trade through Welsh ports using the ferry routes to the Republic of Ireland.

At Holyhead:

- Volumes have dropped by 20-25%, from around 115,000 units per quarter in 2019 to 90,000 units per quarter through 2022.
- Provisional data for the latest quarter (Q2 2023) does show an increase in volumes through the port, with almost 100,000 units through the port.

In South West Wales (Fishguard and Pembroke Dock):

- The number of units has decreased from about 25,000 units per quarter to 15,000 units per quarter.
- Tonnages have not decreased by as much, increasing the average weight per unit. This trend is particularly evident for flows into Wales.

The increase in average weight per unit in South West Wales implies fewer empty vehicles using the sea crossing to Ireland. For logistics operators operating between mainland Europe and the Republic of Ireland, the end of the transition agreement has meant fewer opportunities from the UK for backhaul or domestic movements (cabotage) to offset running costs. Coupled with fewer border crossings, a single ferry crossing direct to mainland Europe may therefore be preferable to two border crossings.

Welsh ports are particularly exposed to the impact of Brexit because ferry routes only go to the Republic of Ireland and, even though some of this traffic will be for Northern Ireland, it still currently experiences customs checks. It is possible to compare the above statistics with other ports operating Ro-Ro services to Ireland:

- Liverpool – 5% decrease in the number of units, but tonnages have increased by around 15%.
- Heysham – approximately 20% increase in the number of units and over 10% increase in tonnage.
- Cairnryan – a 40% increase in volume despite a 15% decrease in the number of units handled.

The data also suggests an underlying growth trend for Ro-Ro tonnage at these ports, whereas Welsh ports are handling consistent volumes every quarter. It should be noted that Liverpool and Heysham also have Ro-Ro services to the Isle of Man, but this market is unlikely to account for all the changes to volumes.

Aggregating all the UK ports with Ro-Ro services to Ireland, the market has grown since Brexit by about 5% in terms of tonnage per quarter although the number of units per quarter being moved is similar to pre-Brexit.

Given the trends in the data, it is likely that Welsh Ports have lost landbridge traffic to direct ferry services between the Republic of Ireland and mainland Europe, while traffic going to Northern Ireland has become focused on ports offering direct services rather than transiting through Dublin. For logistics operators, these routes have more certainty on journey times, even if they have required changes to logistics networks.

Impact of the Windsor Agreement

A key question for Welsh ports is whether the Windsor Agreement will enable them to compete for goods travelling to and from Northern Ireland. A key element of the Agreement is the provision of a ‘green lane’ at ports for goods destined for Northern Ireland, with goods for the Republic of Ireland or at risk of entering the EU using a ‘red lane’.

When announced, the Windsor Agreement particularly emphasized direct sea routes to Northern Ireland, with the ‘green lanes’ being at Northern Ireland ports. The implication from this is that such a facility would not be available for goods travelling through the Republic of Ireland. As such, the Windsor Agreement would effectively maintain the status quo for logistics operators and therefore not benefit Welsh ports.

Subsequently, in response to written questions in the House of Commons, the UK Government has indicated that the ‘green lanes’ will also be available for goods passing through Welsh ports. This is also something that Stena Line had been seeking, as operator of Holyhead and Fishguard ports. What is not clear currently is how this will be operationalized. Unlike direct services to Northern Ireland, goods passing through Welsh ports will still need to be processed by Irish customs, and it is possible that transit custom arrangements will need to be made.

Therefore, while ‘green lanes’ may help goods movements through Welsh ports, the lack of detail makes it difficult to determine the extent to which there will be a benefit.

There is a slight risk that the new arrangements could lead to further traffic loss from Welsh ports but for this to happen, and this would like depend upon the effectiveness (or otherwise) of both ‘green lanes’ and Border Check Points in handling customs checks going forward. Any changes in the Republic of Ireland may also have an impact.

October 2023

Border Target Operating Model (BTOM) and the Trade in Plants and Trees

The Horticultural Trades Association (HTA) welcomed certain aspects of the model, such as commitments to digitise phytosanitary certificates and for the government to create a consultative business readiness group. However, it also expresses disappointment in other areas that could have critical implications for the horticultural sector and says that the BTOM is potentially a missed opportunity for UK horticulture.

Fran Barnes, Chief Executive at the Horticultural Trades Association (HTA), said, "Our unwavering focus has consistently centred on ensuring the seamless, swift and secure movement of plants and plant products, whilst protecting the UK against biosecurity threats. While we acknowledge the positive strides made with the formal release of the Border Target Operating Model, the model doesn't go far enough in adequately addressing the legitimate needs of the horticultural sector.

"**One major concern lies in the readiness of Border Control Posts (BCPs) to handle the diverse range of imports received by the horticultural sector from the EU. We welcome the proposed delay to the introduction of checks at BCPs until 30 April 2024.** However, we are disappointed that this date is inconveniently placed in the middle of the high season for the plant trade and that the delay is not long enough to complete the proposed pilot of the Authorised Operator Status model.

"Since January 2021, the industry has followed import and export requirements outlined in the Trade & Co-operation Agreement (TCA) due to the absence of a Sanitary Phytosanitary (SPS) or plant health agreement with the EU. However, it is clear there needs to be better dialogue between the EU and the UK regarding plant imports. Given that the value of imported plant material surpassed £753 million in 2022, constituting half of the cumulative value of the UK's trees, plants, seeds, and bulbs production sector, it is imperative that we impress upon the government the need for ongoing refinement of the BTOM.

"Furthermore, this issue will impact garden centre customers: the expected costs of full border controls to the supply chain are estimated to top £42m per annum (at existing pre-notified consignment numbers). **Therefore, beyond 2024, this would equate to a 4.5% cost increase for no material gain.** And there is also potential that plant ranges will be restricted or delayed, meaning a reduced choice for garden enthusiasts."

The HTA emphasises the importance of meticulous planning, thorough testing, and effective communication to ensure a smooth transition to any new trade system, recognising the significance of the horticulture industry.

The following concerns still need to be addressed:

- **Systems, processes and equipment must be thoroughly tested**, preferably using a soft launch approach. The seamless integration of technology is key to a successful border, and clear timelines on business-critical upgrades to current systems, such as IPAFFS, e-phyto and CITES, need to be set out with some urgency.

- **Control Points as an alternative to BCPs for businesses.** While the 3-month delay gives more time for businesses to complete Control Point designation, the government should allocate sufficient resources to assist businesses through the process in a timely and cost-effective manner. There is also still no surety of costs, and the ability to compare BCP costs with CP costs is still not evident.
- **The detail of the Authorised Operator Model status (AOS) and its accessibility for horticulture businesses** – The HTA continue to be concerned about the AOS model, its pilot and subsequent launch. The proposed timings do not afford a seamless transition for businesses from the point of designation system to Control Points status and achieving AOS. The process for attaining AOS is still unclear, with costs and processes unpublished.

The HTA, representing over 1,500 members across the UK environmental horticulture sector, plays a crucial role in the industry. The association is committed to working collaboratively with the Government to ensure that the plant trade remains a top priority.

Windsor Framework and the Trade in Plants, Trees and Seed Potatoes

The HTA welcomes the Windsor Framework and recognises the effort and difficulties involved to achieve a negotiated outcome. Resuming trade into Northern Ireland is of huge importance to many HTA members, who have seen an almost complete cessation of trade into Northern Ireland. Trade relationships which had existed for decades have been lost or reduced while many previous NI businesses now buy plants direct from continental EU suppliers, with the orders transiting across GB in order to reach NI.

In the PM's speech announcing the Windsor Framework on the 27th of February 2023 he said, "The same quintessentially British products like trees, plants and seed potatoes will once again be available in Northern Ireland garden centres." However, when we reviewed the detail we realised the statement does not reflect the reality our members will experience, nor what NI consumers will see, because there are several substantial issues that remain unresolved around the trade in trees, plants and seed potatoes.

Below we set out the main issues:

- The proposed Northern Ireland Plant Health Label (NIPHL) still requires plants & plant products to **comply with EU Plant health rules**, still requires NI businesses to prenotify the authorities using the EU's TRACES system and still means onerous administration & compliance from GB suppliers. The NIPHL only removes the need for an official to inspect.
- There will still be **several key species of trees and plants that will remain prohibited** for exporting to Northern Ireland. Iconic and popular native British species such as hawthorn, hazel and cherry along with honeysuckle and jasmine will still be banned. This represents £millions of lost trade and biodiversity. While the existing "High Risk Plant" dossiers

already submitted to EFSA have been expedited, the remaining 40 prohibited plants will still need to follow the existing procedure, which takes years to complete.

- **Seed potatoes sourced in Great Britain will not be able to be sold in NI garden centres**, nor directly to consumers via mail order, only grower to grower, with NI consumers missing out on direct access. Official certification is still required, under the NIPHL scheme.
- Northern Irish consumers will find it **difficult and costly to order plants from British based online sellers and mail order** growers due to the requirement for phytosanitary certificates remaining for parcels of plants sent from GB businesses to NI consumers there is no easement for parcels going business to consumer, only privately sent parcels.
- For Northern Irish growers there is uncertainty about when a GB-sourced plant **becomes a Northern Irish good** this may mean Northern Irish businesses will decide to buy from EU suppliers to ensure their goods can subsequently be sold in the EU.
- There will be difficulties around **regaining business lost to EU-based suppliers**. GB businesses who make the decision to re-establish their market in NI will be competing against EU businesses that will still be able to sell to NI growers and garden centres directly, with no administrative burden or phytosanitary prohibitions or requirements.
- There are legitimate concerns around the **extra administrative burdens for businesses.** Commercial information will still need to be supplied to authorities and authorisation audits will need to be passed to enable the NIPHL to be applied. This means extra cost and resource requirements.
- Retailers who previously used the STAMNI scheme **cannot use the replacement scheme for retailers (NIRMS)** to move plants GB to NI**.** They will need to implement the NIPHL scheme, which means two schemes where previously there was only one. Potted herbs, pot plants, containerised Christmas trees and houseplants are all now outside of NIRMS.
- All this extra burden makes crop and **supply chain planning** for this year and beyond even more difficult - meaning the cost of doing business in and with Northern Ireland is also unclear and expected to rise.

Government decisions & subsequent guidance have been extremely slow to be produced and provided. For example, it was only on the 27th September that a "Pro-Forma" was published that GB suppliers /consignors would need to fill in for NI receiving businesses/consignees. HTA have discovered that each and every decision would need to be ratified by the EU before being issued to businesses – so if any stakeholder raised a new question and any new clarifications or decisions were needed, then this had to go back to the EU for decision.

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 5

Papur Tystiolaeth

Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Safleoedd Rheolaethau'r Ffin

Dydd Mercher 11 Hydref 2023 – 11.00 – 12

Model Gweithredu Targed y Ffin – Diweddariad

Cyhoeddwyd Model Gweithredu Targed y Ffin terfynol ar 29 Awst 2023. Mae'r model gweithredu terfynol yn nodi dull newydd o fewnforio i Brydain Fawr, rheolaethau diogelwch (sy'n berthnasol i'r holl fewnforion), a rheolaethau iechydol a ffytoiechydol (sy'n berthnasol i fewnforio anifeiliaid byw, cynhyrchion anifeiliaid, planhigion a chynhyrchion planhigion) ar y ffin. Mae pdf wedi'i gynnwys yn atodiadau'r papur hwn.

Fe wnes i ddatganiad ysgrifenedig i'r Senedd ar y pryd: Datganiad Ysgrifenedig: Cyhoeddi Model Gweithredu Targed y Ffin newydd 29 Awst 2023 LLYW>CYMRU. Atodwyd fel atodiad 4.

Mae o fudd i ni gael agwedd gydlynol tuag at ein ffiniau ar draws Prydain Fawr.

Mae'r model gweithredu yn ymgorffori ac yn ymateb i adborth gan randdeiliaid ar ddrafft cynharach Model Gweithredu Targed y Ffin lle bynnag y bo modd. Fe'i datblygwyd drwy gydweithio ar draws y Llywodraethau datganoledig, ac ymgysylltu â swyddogion o'r weinyddiaeth ddatganoledig yng Ngogledd Iwerddon.

Dyma oedd cyngor ein harbenigwyr:

- Argymhellodd yr Asiantaeth Safonau Bwyd (ASB) fod Gweinidogion Cymru yn cytuno â'r Model Gweithredu Targed. Mae'r ASB yn dal i fod o'r farn y dylid cyflwyno rheolaethau ar nwyddau yr UE cyn gynted â phosibl, ond y gallwn oddef oedi byr er mwyn eu rhoi ar waith yn well.
- Argymhellodd y Prif Swyddog Milfeddygol fod Gweinidogion Cymru yn cytuno â'r Model Gweithredu Targed. Mae'r Prif Swyddog Milfeddygol o'r farn y byddai'n gwella'r sefyllfa bresennol trwy gyflwyno rheolaethau sy'n seiliedig ar

risg ar y mwyafrif helaeth o fewnforion o'r UE, a'i gyflwyno cyn gynted â phosibl fyddai'r ffordd fwyaf effeithiol o leihau'r risg i fioddiogelwch. Roedd yn glir bod rhaid sicrhau na fydd rhagor o oedi cyn ei roi ar waith.

- Argymhellodd y Prif Swyddog Iechyd Planhigion fod Gweinidogion Cymru yn cytuno â'r Model Gweithredu Targed gan fod planhigion sydd wedi'u tyfu yn Iwerddon yn gymharol isel o ran risg. Mae'r categori risg ar gyfer rhai cynhyrchion planhigion yn cael ei osod ar 'isel' pan ddaw'r Model Gweithredu Targed i rym, gydag adolygiad risg i ddilyn yn ystod yr ychydig fisoedd nesaf.

Mae gan y Model Gweithredu Targed amserlen ddiweddarach ar gyfer gwiriadau ffisegol ar nwyddau a fewnforiwyd o Iwerddon i ddod i rym ym mhorthladdoedd arfordir y gorllewin - gan gynnwys tri Safle Rheolaethau'r Ffin yng Nghymru, sef Caergybi, Doc Penfro ac Abergwaun.

Roeddem wedi bwriadu rhoi trefniadau rhag-hysbysu ac ardystio ar waith erbyn mis Hydref 2023, fel y nodir yn y Model Gweithredu Targed drafft a gyhoeddwyd ym mis Ebrill eleni. Penderfynom beidio â chyflwyno'r cais hwn nawr bod Llywodraeth y DU wedi gohirio'r camau hyn. Rydym nawr yn bwriadu rhoi'r ddau ar waith ar yr un amserlen â phorthladdoedd eraill y DU, ym mis Ionawr 2024.

Y bwriad yw rhoi gwiriadau ffisegol ar waith, nid cyn mis Hydref 2024, er bod y dyddiad hwn i'w gadarnhau o hyd. Mae cryn dipyn o waith i'w wneud o hyd gyda Llywodraeth y DU ac eraill i gadarnhau model cydlynol ar gyfer holl arfordir Gorllewin Prydain Fawr, er mwyn osgoi sgil-effeithiau anniogel ac annheg a rhoi sicrwydd i fasnachwyr.

Ar gyfer masnachwyr sy'n mewnforio cynhyrchion bwyd, anifeiliaid byw, cynhyrchion anifeiliaid, planhigion neu gynhyrchion planhigion i Brydain Fawr, gallant nawr wirio lefel risg Model Gweithredu Targed pob nwydd i fod yn barod ar gyfer newidiadau sydd ar y gweill i brosesau'r ffin.

• O wledydd yr UE: Gweld categorïau risg Model Gweithredu Targed y Ffin ar gyfer Planhigion a Chynhyrchion Planhigion
• O wledydd yr UE: Gweld categorïau risg Model Gweithredu Targed y Ffin ar gyfer Anifeiliaid a Chynhyrchion Anifeiliaid

Mae'n hanfodol bod gennym reolau clir a gorfodadwy ar gyfer nwyddau sy'n dod o ynys Iwerddon i Brydain Fawr. Heb hynny, ni fydd yr awdurdodau na'r masnachwyr yn gwybod digon i allu paratoi ar gyfer gweithredu'r gwiriadau hyn yn esmwyth.

Rydym yn benderfynol o roi rhybudd rhesymol i fusnesau baratoi ar gyfer gwiriadau ffisegol llawn. Mae'r Model Gweithredu Targed yn cadarnhau na fydd gwiriadau ffisegol yn dechrau yng Nghymru tan ddiwedd mis Hydref 2024 ar y cynharaf.

Diweddariad am Safle Rheolaethau'r Ffin Caergybi

Yn dilyn oedi wrth ddatblygu'r Model Gweithredu Targed, manteisiwyd ar y cyfle i adolygu Safle Rheolaethau'r Ffin arfaethedig yng Nghaergybi gyda'r bwriad o ystyried maint a chost. Mae achos busnes llawn bellach yn cael ei glirio i'w gyflwyno i Drysorlys Ei Fawrhydi ym mis Hydref 2023. Rydym yn bwrw ymlaen â chynlluniau ar Lain 9 Parc Cybi, gyda chyfleuster llai yn gwneud mwy o ddefnydd o fannau a rennir a threfniadau glanhau dwysach. Mae'r cynllun wedi cael ei adolygu'n feirniadol i leihau gwaith ychwanegol, er enghraifft osgoi tir gwael, a gwneud y mwyaf o waith adeiladu blaenorol fel yr arwynebedd cerbydau nwyddau trwm presennol.

Mae angen ffurfioli'r ailgynllunio i ganiatáu i gytundeb, prisio, ac adeiladu dilynol ddechrau o fis Chwefror 2024. Mae gwaith galluogi pellach wedi'i gynllunio ar gyfer mis Hydref/Tachwedd 2023 i sicrhau gwaith adeiladu amserol. Mae Llywodraeth y DU wedi ymrwymo i ariannu'r costau angenrheidiol.

Byddwn yn tendro ar gyfer gweithredwr trydydd parti ac yn trafod oriau agor a manylion gweithredol gyda Chyngor Sir Ynys Môn, yr Asiantaeth Iechyd Anifeiliaid a Phlanhigion ac eraill sydd â diddordeb. Ni all y gwaith tendro ddechrau nes ein bod yn gwybod sut y bydd y Tâl Cyffredin i Ddefnyddwyr yn gweithredu.

Ymwelodd Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig â safle arfaethedig rheolaethau'r ffin yng Nghaergybi ar 13 Gorffennaf 2023 a chafodd ei ddiweddaru ar:

- Gwaith tir wedi'i gwblhau hyd yma
- Tynnu'n ôl o Lain 9 yn ystod y cam ailgynllunio

- Diben yr ailgynllunio
- Llinell amser ar gyfer Safle Rheolaethau’r Ffin
- Parcio lorïau yn Llain 9 ar hyn o bryd ac yn y dyfodol
- Effaith ar lif traffig yn yr ardal a'r effaith ar drigolion lleol

Gwaith paratoi’r tir wedi'i gwblhau hyd yma

Mae’r gwaith cychwynnol i baratoi’r tir er mwyn gosod pibellau draenio a newid y llwybr troed a chynllun y ffordd ar y safle wedi'u cwblhau. Dim ond lle gwyddys nad ydynt yn peryglu newidiadau dylunio yn y dyfodol y gwnaed gwaith.

Tynnu'n ôl o Lain 9 yn ystod y cam ailgynllunio

Rydym wedi cyfarwyddo Kier Construction i adael y safle gan eu bod wedi cwblhau'r gwaith a nodwyd yn wreiddiol, ac mae'n fwy cost effeithiol aros tan ddiwedd mis Medi 2023 cyn bwrw ymlaen ag unrhyw waith pellach o ran paratoi’r tir. Mae'r safle bellach wedi'i adael a'i ddiogelu.

Pwrpas yr ailgynllunio

Mae gostyngiadau i'r nifer arfaethedig o wiriadau ffisegol wedi arwain at fod angen llai o le. Daeth adolygiad ar y cyd a gynhaliwyd gan CThEF a Swyddfa Cabinet Llywodraeth y DU i archwilio darpariaeth amgen i'r casgliad mai Llain 9 oedd yr ateb mwyaf cost-effeithiol. O ganlyniad, rydym wedi ailgynllunio Safle Rheolaethau’r Ffin i wneud y gorau o'r safle (trwy ailgynllunio'r llwybr mynediad i osgoi cwrs dŵr ymhlith newidiadau eraill) ac mae'r adeiladau wedi'u rhesymoli i leihau lle nad yw'n cael ei ddefnyddio.

Llinell amser ar gyfer Safle Rheolaethau’r Ffin

Bydd ailgynllunio yn digwydd dros y 4 mis nesaf o fis Medi 2023. Gweithio gyda Llywodraeth y DU i nodi dyddiad gweithredol, wedi'i gydlynu ar hyd Arfordir y Gorllewin ac yn unol â gofynion Fframwaith Windsor. Bydd hyn yn cynnwys y ddarpariaeth ar gyfer porthladdoedd Sir Benfro.

Parcio lorïau yn Llain 9 ar hyn o bryd ac yn y dyfodol

Mae Llywodraeth Cymru wedi hwyluso parcio cerbydau nwyddau trwm dros dro ar ôl cau safle Road King. Mae angen nodi datrysiad tymor hwy a'i ariannu'n gynaliadwy. Yn y cyfamser, mae'r ddarpariaeth wedi defnyddio buddsoddiad cyfalaf blaenorol ac mae'n rheoli pryderon lleol dros barcio lorïau sydd wedi'u dadleoli, gan gefnogi arferion busnes cyfredol yn yr ardal.

Effaith ar lif traffig yn yr ardal a'r effaith ar drigolion lleol

Mae Parc Cybi wedi'i ddynodi ar gyfer datblygiad masnachol ac ystyrir bod nifer y cerbydau yn isel o'i gymharu â modelau busnes amgen (e.e. warws dosbarthu 24 awr neu debyg).

Diweddariad am Safle Rheolaethau'r Ffin yn Sir Benfro

Yn Sir Benfro, ein safbwynt oedd aros am gytundeb y Model Gweithredu Targed cyn penderfynu ar y ffordd ymlaen. O ganlyniad i'r nifer is o wiriadau sy'n ofynnol gan y Model Gweithredu Targed , mae 'ôl-troed' Safle Rheolaethau'r Ffin cysylltiedig yn llai. Mae hyn, yn ogystal â thir porthladd nad oedd ar gael o'r blaen bellach wedi golygu y gall Safleoedd Rheolaethau'r Ffin yn Noc Penfro ac Abergwaun bellach ffitio ar borthladd. Rydym wedi cadarnhau gyda Llywodraeth y DU bod y polisi yn parhau i fod yn berthnasol, sef *'os gall Safle Rheolaethau'r Ffin ffitio ar y porthladd dylid ei leoli ar borthladd'* sy'n arwydd o'r hyn sydd bellach yn ddull gweithredu sylweddol wahanol yn Sir Benfro o'i gymharu â'r cysyniad blaenorol o ran un Safle Rheolaethau'r Ffin mewndirol a ddeilliodd o asesiadau gwreiddiol Llywodraeth y DU yn 2019/20.

Mae Llywodraeth Cymru bellach mewn trafodaethau parhaus gyda rheolwyr porthladdoedd yn Noc Penfro ac Abergwaun ynghylch trefniadau ar gyfer darparu ar y porthladd, a ddatblygwyd mewn partneriaeth i dynnu ar arbenigedd Llywodraeth Cymru sy'n deillio o'n profiad ar Safle Rheolaethau'r Ffin yng Nghaergybi. Bydd Llywodraeth Cymru yn darparu'r cynllun cychwynnol a bydd cynllun grant a ariennir gan Lywodraeth y DU, sy'n cael ei redeg gan Lywodraeth Cymru, yn ariannu gwaith adeiladu Safle Rheolaethau'r Ffin gan y porthladdoedd eu hunain. Disgwylir i AAS / ABA gael ei gyflwyno ym mis Hydref gyda'r bwriad o gyflwyno achos busnes terfynol i Drysorlys Ei Fawrhydi ym mis Rhagfyr.

Bydd Safleoedd Rheolaethau’r Ffin ym mhorthladdoedd Sir Benfro yn weithrediadau masnachol. Bydd cwmpas y cyfleusterau ar eu cyfer yn fater i'r porthladdoedd benderfynu arnynt, gyda chyngor gan Lywodraeth Cymru ar yr hyn sydd ei angen i weithredu'n effeithiol. Ar y cyd â rhanddeiliaid allweddol a phartneriaid cyflawni, bydd y porthladdoedd hefyd yn pennu eu horiau agor eu hunain ar gyfer Safleoedd Rheolaethau’r Ffin.

Bydd Safleoedd Rheolaethau’r Ffin yn Sir Benfro yn defnyddio adeiladau parod o ansawdd uchel (gydag oes dylunio o 15-20 mlynedd) a dyluniadau pwrpasol a luniwyd gan Lywodraeth Cymru sy'n tynnu ar yr hyn a ddysgwyd a'r profiad a gafwyd wrth ddatblygu dyluniad Safle Rheolaethau’r Ffin yng Nghaergybi. Gyda'i gilydd, mae'r opsiwn hwn ar borthladd, sy'n cael ei redeg gan borthladdoedd, gyda chymorth Llywodraeth Cymru yn cydymffurfio â pholisi Llywodraeth y DU, yn cynnig y gwerth gorau o ran costau gweithredu a gweithrediadau parhaus isaf, y buddion mwyaf a'r siawns orau o gyflawni'r ddarpariaeth ar gyfer diwedd mis Hydref 2024.

Mae Swyddfa Cabinet y DU wedi bod yn ymwneud yn llwyr â Datblygu AAS / ABA Sir Benfro a bydd yn ei gefnogi mewn trafodaethau dilynol gyda’r Trysorlys.

Bydd y cyfleuster yn Noc Penfro wedi'i leoli ar safle sy'n cyflwyno her dechnegol lefel isel o ran ei adeiladu. Fodd bynnag, mae'r cyfleuster yn Abergwaun yn fwy cymhleth, sy'n cynnwys cloddio (ac ailddefnyddio) swm sylweddol o graig a chynnal arolygon ecoleg. Er ei bod yn dal yn bosibl darparu cyfleuster dynodedig ar gyfer ei roi ar waith ar gyfer 31 Hydref 2024, byddai hyn yn ddibynnol ar ychydig iawn o risgiau'r prosiect yn mynd yn broblemau ac yn peri oedi.

Codi tâl

Mae'r Model Gweithredu Targed terfynol yn cadarnhau bwriad i adennill costau gweithredu ar gyfer Safleoedd Rheolaethau’r Ffin sy'n cael eu rhedeg gan y Llywodraeth gan ddefnyddio Tâl Cyffredin i Ddefnyddwyr ar bob llwyth sy'n gymwys i gael gwiriadau Iechydol a Ffytoiechydol (p'un a ydynt yn cael eu dewis i'w gwirio ai peidio) sy'n mynd i mewn trwy Borthladd Dover ac Eurotunnel yn unig.

Dywed y Model Gweithredu Targed, *'Mae Llywodraeth y DU yn parhau i weithio'n agos gyda'r Llywodraethau Datganoledig ar bolisi codi tâl, ac mae'n gweithio tuag at ymestyn y trefniadau hyn i gwmpasu Safleoedd Rheolaethau'r Ffin eraill sy'n cael eu rhedeg gan y llywodraeth ym Mhrydain Fawr yn y dyfodol.'*

Dywed y Model Gweithredu Targed, *'Bydd gwybodaeth atodol am drefniadau codi tâl ar Safleoedd Mewndirol yn cael ei chyhoeddi yn hydref 2023.'* Fodd bynnag, mae'r llinell amser ymhellach i lawr yn y ddogfen yn nodi Rhagfyr 2023 ar gyfer trefn codi tâl Gwiriadau Iechydol a Ffytoiechydol ar gyfer Safleoedd Rheolaethau'r Ffin sy'n eiddo i'r Llywodraeth a mis Rhagfyr 2023 i fis Mawrth 2024 ar gyfer taliadau AIP/ALlau.

Bydd Caergybi yn rhan o'r Tâl Cyffredin i Ddefnyddwyr ar gyfer Safleoedd Rheolaethau'r Ffin sy'n cael eu rhedeg gan y Llywodraeth. Rydym yn trafod gyda Llywodraeth y DU ynghylch sut y bydd hyn yn cael ei ddatblygu.

Yn Sir Benfro, fodd bynnag, bydd y porthladdoedd yn penderfynu sut i osod eu taliadau a sut i ddosbarthu'r costau hynny ar draws eu gweithrediadau.

- Mae Llywodraeth y DU yn bwriadu cyhoeddi crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriad ynghylch trefniadau codi tâl mewn Safleoedd Rheolaethau'r Ffin a gaiff eu rhedeg gan y llywodraeth (12 Mehefin i 9 Gorffennaf) ym mis Hydref 2023
- Mae trafodaethau'n parhau, i gytuno sut y gallai manylion y Tâl Cyffredin i Ddefnyddwyr weithio yng Nghymru, a fydd wedyn yn llywio'r cyngor i Weinidogion.

Bydd angen i'n hawdurdodau lleol ac Asiantaeth Iechyd Anifeiliaid a Phlanhigion weithredu trefniadau codi tâl am archwiliadau newydd hefyd. Mae trafodaethau'n parhau ac rydym yn disgwyl derbyn cynigion ar gyfer y costau sefydlu.

Gweithrediadau Safle Rheolaethau'r Ffin

Ar hyn o bryd mae'r Tîm Gweithrediadau yn cwblhau manyleb gweithredwr er mwyn cael gweithredwr ar gyfer safle Caergybi. Y dull a ffefrir ar hyn o bryd yw contractio

naill ai Trafnidiaeth Cymru (TrC) neu Stena Line i redeg Safle Rheolaethau’r Ffin. Mae hyn yn amodol ar gael rhagor o wybodaeth am y drefn codi tâl i wybod sut y bydd y gweithredwr yn cael ei dalu. Os na fydd y dull gweithredu hwn yn cael ei wireddu, y dewis nesaf yw tendro i gontractio gweithredwr trydydd parti i redeg Safle Rheolaethau’r Ffin, yn debyg i dendr CThEF ar gyfer cyfleuster ffin mewndirol yng Nghaergybi a Sevington.

Bydd gweithrediadau Doc Penfro ac Abergwaun yn cael eu rheoli gan Awdurdod Porthladd Aberdaugleddau a Stena Line yn y drefn honno. Mae'r tîm Gweithrediadau yn gweithio gyda hwy a'r ALlau perthnasol.

Eraill - Nwyddau Cymwys Gogledd Iwerddon

Mae gwaith yn parhau i fynd rhagddo o fewn Llywodraeth y DU o ran sut y dylid trin eitemau nad ydynt yn Nwyddau Cymwys Gogledd Iwerddon i sicrhau nad yw arfordir gorllewinol Prydain Fawr yn cael ei ystyried yn 'ddrws cefn'. Mae'r gwaith hwn yn cynnwys y goblygiadau ar gyfer bioddiogelwch.

Eraill - Oriau Agor

Ar gyfer Caergybi, rydym yn gweithio o dan y dybiaeth o weithrediad 24 awr sy'n gweithredu 364 diwrnod y flwyddyn (dim llongau fferi yn gweithredu ar ddydd Nadolig) oni bai bod y porthladd yn penderfynu fel arall. Y bwriad yw lleihau hyn unwaith y bydd y safle'n gweithredu i wneud y mwyaf o arbedion effeithlonrwydd a lleihau costau.

Bydd Doc Penfro ac Abergwaun yn gweithredu yn ôl y galw pan fydd nwyddau i'w gwirio yn dod i mewn i Safleoedd Rheolaethau’r Ffin oherwydd bod niferoedd is yn cyrraedd y cyfleusterau hyn, ond mae'r oriau agor yn benderfyniad masnachol i'r porthladdoedd.

Atodiadau ynghlwm

Atodiad 1: Model Gweithredu Targed y Ffin terfynol 29 Awst 2023	Final_Border_Target_ Operating_Model_We Model Gweithredu Targed y Ffin
Atodiad 2: Llythyr at Bwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig ynghylch cyhoeddi Model Gweithredu Targed y Ffin 290823	VG-PO-0288-23 - Letter to ETRA... https://busnes.senedd.cymru/documents/s139304/Llythyr%20gan%20Weinidog%20yr%20Economi%2029%20Awst%202023.pdf
Atodiad 3: Llythyr at Bwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig ynghylch Partneriaeth Porth y Gorllewin, strwythurau Llywodraeth y DU, Fframwaith Windsor a Model Gweithredu Targed y Ffin.	Letter to ETRA Committee (Western https://busnes.senedd.cymru/documents/s138737/Llythyr%20gan%20Weinidog%20yr%20Economi%2024%20Gorffennaf%202023.pdf
Atodiad 4 Datganiad Ysgrifenedig	Datganiad Ysgrifenedig Cyhoeddi Model Gweithredu Targed y Ffin newydd 29 Awst 2023 29 Awst 2023